Tuotteistuksen ja laskutuksen perusteet vuodelle 2027

Hallintosäännön mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen maksujen yleisistä perusteista talousarvion yhteydessä. Toimialuejohtaja päättää toimialueellaan hoito- ja hoivapalvelujen, muiden palvelujen, töiden ja tuotteiden suoritehinnat aluevaltuuston hyväksymien yleisten perusteiden pohjalta. Hallintosäännön mukaan pöytäkirjanotteesta, kopiosta tai muusta tulosteesta peritään sivukohtainen maksu. Jos tiedon esille hakeminen vaatii erityistoimenpiteitä, tiedonhausta peritään kiinteä perusmaksu, joka porrastetaan haun vaativuuden mukaan. Kopiosta ja tulosteesta peritään tällöin kiinteän perusmaksun lisäksi sivukohtainen maksu. Konsernihallinnon toimialuejohtaja päättää tarkemmin asiakirjojen antamisesta perittävien maksujen perusteista ja euromääristä. Hallintosäännön mukaan viranomainen voi siirtää sille hallintosäännössä määrättyä toimivaltaa edelleen alaiselleen viranomaiselle. Se, jolle toimivaltaa on edelleen siirretty, ei voi enää siirtää toimivaltaa edelleen.

Seuraavassa on esitetty hoito- ja hoivapalvelujen tuotteistukseen, hoito- ja hoivapalvelujen organisaatiolaskutukseen, ostopalvelujen tuotteistukseen sekä niiden kauttalaskutukseen ja muiden myyntituottojen laskutukseen liittyvät perusteet vuodelle 2027.

Hoito- ja hoivapalvelujen tuotteistus

Hoito- ja hoivapalvelulla tarkoitetaan potilas/asiakaskohtaista tuotetta, joka syntyy poliklinikalla, muussa avohoidossa/avopalvelussa, hoitokeskuksessa, vuodeosastolla, laitoshoidossa, palveluasumisyksikössä, muussa potilashoitoa/asiakashoivaa antavassa yksikössä tai potilaan/asiakkaan kotona. Hoito- ja hoivapalvelu voidaan toteuttaa myös puhelin-, video- tms. tekniikoiden avulla. Tuotteistuksen tavoitteena on luoda asiakas- ja potilastietojärjestelmissä olevista käynneistä, hoitojaksoista ja asiakkuuksista yhtenäisiä, vertailukelpoisia ja kustannuksiltaan mahdollisimman homogeenisiä hoito- ja hoivakokonaisuuksia. Tuotteistuksessa hyödynnetään olemassa olevia ryhmittelijätuotteita mahdollisimman laajasti ja mahdollisista poikkeuksista pyritään aktiivisesti luopumaan, mikäli poikkeukselle ei ole erityisen pätevää syytä.

Tuotteistuksessa noudatetaan samoja periaatteita kaikissa erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen yksiköissä sisältäen myös ulkoistetut palvelut. Tuotteet kuvataan tarkemmin hoito- ja hoivapalveluhinnastossa, jonka toimialuejohtaja hyväksyy talousarvion hyväksymisen jälkeen. Tuotteistettua toimintaa seurataan Logex Region-tietojärjestelmän avulla.

Erikoissairaanhoidossa DRG-tuotteistus

Erikoissairaanhoidon hoito- ja hoivapalvelut tuotteistetaan DRGFull -ryhmityksellä lyhythoitona ja hoitojaksoina.

Lyhenne DRG tulee sanoista Diagnosis Related Groups. Kyseessä on järjestelmä, jossa potilaat luokitellaan kustannushomogeeneihin ryhmiin. DRG -ryhmittelyyn vaikuttavat potilaan päädiagnoosi (ICD-10), mahdolliset sivudiagnoosit (ICD - 10), toimenpiteet (THL:n toimenpideluokitus), potilaan ikä, poistumistapa (kuollut, lähetetty jatkohoitoon) ja hoidon kesto päivinä. Lisäksi avohoidon ryhmitykseen vaikuttavat kalliit ja vaativat kuvantamisen tutkimukset, erityisen kalliit lääkkeet ja sytostaattihoidot.

DRG:n lyhythoitoryhmiin sisältyvät hoidot, joissa potilas tulee hoitoon ja lähtee hoidosta saman kalenteripäivän aikana. Muihin DRG -ryhmiin ryhmittyvät hoidot, joissa hoitojakso jatkuu vähintään seuraavaan päivään.

Erikoissairaanhoidossa on aiemmin ollut muutamia ns. yhteisiä tuotteita käytössä, koska aiemmin laskutusperuste oli tuotekohtainen hinnasto ja näiden yhteisten tuotteiden kohdalla tapaukset ryhmittyivät tapauskohtaisesti hyvinkin erilaisiin DRG-tuotteisiin. Tästä seurasi se, että samasta palvelusta (esim. lähetekonsultaatio) joutuivat kunnat maksamaan hyvinkin eri hintaa. Yleiseksi laskutusperusteeksi on sittemmin vaihdettu toteutunut hoidon kustannus, joka lasketaan kulloisessakin tapauksessa erikseen hyväksytyn välisuoritteiden palveluhinnaston ja palvelujen käytön perusteella. Joten laskutuksen näkökulmasta ei ole merkitystä, vaikka esim. lähetekonsultaatiot ryhmittyisivät eri DRG-tuotteisiin, koska lähetekonsultaatio-käyntityypin hinta määrittelee laskutuksen suuruuden. Vuoden 2027 alusta erikoissairaanhoidossa luovutaan näistä ns. yhteisistä tuotteista ja samalla muutetaan myös ko. palveluiden laskutusperusteeksi toteutunut hoidon kustannus.

Poikkeukset DRG -tuotteistukseen:

- Kelalta regressilaskutettava vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen tuotteistetaan tasoryhmittäisinä käynteinä.

- Toimialuejohtaja voi hoito- ja hoivapalvelujen hinnastosta päättäessään hyväksyä myös muita poikkeuksia DRG-tuotteistukseen, esim. hengityshalvauspotilaiden hoitopäivä tai kotihemodialyysi.

Perusterveydenhuollossa pDRG/EPR -ja dDRG-tuotteistukset

Perusterveydenhuollossa hoito- ja hoivapalvelut tuotteistetaan pDRG/EPR ja dDRG ryhmityksillä.

Lyhenne pDRG tulee sanoista primary Diagnosis Related Groups ja dDRG sanoista dental Diagnosis Related Groups. Molemmat järjestelmät perustuvat potilastietojärjestelmään rutiinisti kerrytettäviin potilas-, diagnoosi-, käyntisyy- ja toimenpidetietoihin.

Poikkeukset pDRG/EPR ja dDRG -tuotteistuksiin:

- Itsemaksavien ulkomaalaisten hoito- ja hoivapalvelut tuotteistetaan vuodeosastohoidossa tasoryhmittäisinä hoitopäivinä ja avohoidossa tasoryhmittäisinä käynteinä.

- Kelalta regressilaskutettava vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen tuotteistetaan tasoryhmittäisinä käynteinä.

Sosiaalipalvelujen tuotteistus

Tavoitteena on saada sosiaalipalveluita Logex Region järjestelmään vuoden 2027 aikana mahdollisimman laajasti. Tämän työn edetessä täsmennetään sosiaalipalveluiden tuotteistusta tavoitteen ollessa se, että olemassa olevia ryhmittelijä-tuotteita (=pDRG/EPR) hyödynnetään mahdollisimman laajasti. Niiltä osin kuin tavoite ei toteudu/ei ole toteutunut, sosiaalipalveluissa tuotteistuksena käytetään erilaisia käyntejä, laitospäiviä ja asiakkuuksia, joilla on toimialuejohtajan hyväksymät hinnat.

- Toimialuejohtaja voi hoito- ja hoivapalvelujen hinnastosta päättäessään hyväksyä myös muita poikkeuksia pDRG/EPR-tuotteistukseen

Hoito- ja hoivapalvelujen organisaatiolaskutus

Hoito- ja hoivapalvelujen organisaatiolaskutus toteutetaan tällä hetkellä Logex Region-tietojärjestelmän päälle toteutetun organisaatiolaskutus-toiminnallisuuden avulla. Organisaatiolaskutuksen kautta laskutetaan muille hyvinvointialueille, valtiolle, vakuutusyhtiöille, vastaanottokeskuksille yms. tuotetut hoito- ja hoivapalvelut ns. kuntaosuuden osalta. Asiakasmaksun osuus laskutetaan osana asiakaslaskutusprosessia. Toteutuneen laskutuksen määrää tuotteittain pystyy seuraamaan MonetTieto-järjestelmästä.

Organisaatiolaskutus-toiminnallisuuden käyttöönottoa on tehty vaiheittain. Vuoden 2024 alusta alkaen toiminnallisuus on ollut käytössä terveydenhuollon omassa toiminnassa. Niiltä osin kuin toteutunut hoito/hoiva puuttuu Logex Regionista, laskutus toteutetaan manuaalisesti. Laskutusperusteena on tällöin palvelujen käyttö edeltävässä kohdassa kuvatun tuotteistuksen ja toimialuejohtajan hyväksymän hoito- ja hoivapalvelujen hinnaston perusteella.

TAYS Sydänkeskus Oy (Sydänsairaala) tuottaa hyvinvointialueelle kardiologian hoito- ja hoivapalvelut, jotka on tuotteistettu samalla tavalla kuin hyvinvointialueen erikoissairaanhoito. Keuruun ulkoistetun terveysaseman palvelut on tuotteistettu samalla lailla kuin hyvinvointialueen muu perusterveydenhuolto. Edellä mainituissa tapauksissa laskutus toteutetaan osana hyvinvointialueen organisaatiolaskutusta. Mahdollisten muiden/tulevien ulkoistettujen palveluiden osalta voidaan laskutus toteuttaa tästä poikkeavalla tavalla, mikäli palvelusopimus tai muu syy sitä edellyttää.

Lähtökohtaisesti laskutusperusteena on palvelujen käyttö edeltävässä kohdassa kuvatun tuotteistuksen ja toteutuneiden hoidon/hoivan kustannusten perusteella. Laskutuksen perusteena olevat välisuoritteet kuvataan palveluhinnastossa, jonka toimialuejohtaja hyväksyy talousarvion hyväksymisen jälkeen. Lisäksi laskutuksessa voidaan käyttää olemassa oleville välisuoritteille uusien suorituspaikkojen osalta välisuoritehinnaston mukaista edustavaa hintaa ilman erillistä hyväksyntää. Välisuoritteiden palveluhinnasto täydentyy vuoden 2027 aikana sitä mukaan, kun uusia palveluita saadaan Logex Costing laskentojen ja Logex Region-tietojärjestelmän piiriin.

Hoito- ja hoivapalvelujen hinnoittelun perusteena on Logex Region järjestelmästä saatava tuotteittainen keskimääräinen hoidon kustannus korotettuna hyvinvointialueindeksin (2,71 %) kustannusten nousua kuvaavalla vaikutuksella. Niiltä osin kuin tuotteet puuttuvat Logex Region järjestelmästä, hoito- ja hoivapalvelujen hinnat lasketaan käytössä olevin tiedoin. Tavoitteena on, että laskenta saadaan yhdenmukaiseksi kaikille palveluille. Hinnoittelussa noudatetaan omakustannusperiaatetta.

Täyden korvauksen hinnat koskevat hoito- ja hoivapalvelulaskutuksessa seuraavia asiakasryhmiä erikoissairaanhoidossa, perusterveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa:

- valtion kustannusvastuulla olevat asiakkaat (mm. asevelvolliset, vangit)
- muualla kuin Suomessa asuvat asiakkaat, joiden asuinmaan kanssa Suomella ei ole sopimuksia
- muiden laitosten tai yritysten kustannusvastuulla olevat asiakkaat, mm. vastaanottokeskusten asiakkaat, siviilipalvelusta suorittavat asiakkaat (lukuun ottamatta toisten hyvinvointialueiden tai vakuutusyhtiöiden asiakkaat)

Täyden korvauksen perusteella laskutettaviin hintoihin lisätään terveydenhuollossa 19 % ja sosiaalipalveluissa 18 %, jotta asiakasmaksujen osuus ja pääomakulujen osuus tulee katetuksi.

Itsemaksavat ulkomaalaiset potilaat laskutetaan hoito- ja hoivapalveluhinnaston mukaisilla täyden korvauksen hinnoilla. Erikoissairaanhoidossa itsemaksavat ulkomaalaiset laskutetaan erikoisaloittain niiden tuotteistuksen perusteella. Perusterveydenhuollossa itsemaksavat ulkomaalaiset potilaat laskutetaan yhtenäisin hinnoin toimipaikasta

riippumatta ja hoito- ja hoivapalvelut on tuotteistettu vuodeosastohoidossa tasoryhmittäisinä hoitopäivinä ja avohoidossa tasoryhmittäisinä käynteinä. Muut asiakasmaksut ja niihin liittyvät periaatteet käsitellään päätöksenteossa omana erillisenä asiakohtanaan.

Ostopalvelujen tuotteistus ja niiden kauttalaskutuksen perusteet

Asiakaspalvelujen ostot

Asiakaspalvelujen ostoilla tarkoitetaan muualla kuin hyvinvointialueen sairaaloissa ja hoivalaitoksissa toteutunutta hoitoa, ns. lopputuotepalvelua. Muiden kuin hyvinvointialueen asukkaiden hoidon osalta noudatetaan seuraavia periaatteita tilanteissa, joissa ostopalvelun maksuvelvollisuus on hyvinvointialueella:

- Hyvinvointialue laskuttaa suoraan potilaan kotikunnan hyvinvointialueelta kauttalaskutuksena asianomaisten laskujen mukaisesti
    - Terveydenhoitolain tarkoittaman erityistason sairaanhoidon ja siihen rinnastettavissa olevan valtakunnallisen työnjaon mukaan keskitetyn hoidon
    - Esh: Terveydenhoitolaissa määritellyillä perusteilla toisella hyvinvointialueella tapahtuvan hoidon (kiireellinen hoito, opiskelijoiden, vieraalla paikkakunnalla työskentelevien ja lastensuojelulain perusteella sijoitettujen lasten ja nuorten sairaanhoito)
    - Pth: Terveydenhoitolaissa määritellyillä perusteilla toisella hyvinvointialueella tapahtuvan hoidon (kiireellinen hoito, vieraalla paikkakunnalla työskentelevien ja lastensuojelulain perusteella sijoitettujen lasten ja nuorten sairaanhoito)
    - Terveydenhoitolain mukaisen laajennetun kiireettömän hoitopaikan valinnan mahdollisuuden mukaisen hoidon. Henkilö voi valita hoitopaikan kunnallisesta erikoissairaanhoidon toimintayksiköstä. Hoitopaikka on valittava yhteisymmärryksessä lähetteen antavan lääkärin tai hammaslääkärin kanssa.
    - Sosiaalipalveluiden osalta hyvinvointialue laskuttaa asiakkaan kotikunnan mukaiselta hyvinvointialueelta ne palvelut, jotka hyvinvointialueella on oikeus laskuttaa
    - Mikäli hyvinvointialue ei itse voi antaa tai järjestää tarvittavaa erikoissairaanhoitoa, vaan palvelut ostetaan muulta palvelujen tuottajalta

Asiakaspalvelujen ostot pyritään hankkimaan Effector-järjestelmän maksusitoumusten avulla. Näin myös asiakaspalvelujen ostojen tuotteistaminen tapahtuisi osana Effector-tietojärjestelmää. Asiakaspalvelujen ostojen määrää tuotteittain pystyy seuraamaan myös MonetTieto-järjestelmästä. Asiakaspalvelujen ostot ovat valmiiksi hinnoiteltuja ja ne laskutetaan samalla hinnalla kuin palveluntuottaja laskuttaa Hyvinvointialuetta.

Palvelusetelit

Osa palvelutuotannosta toteutuu palvelusetelien avulla. Tuotteistaminen tapahtuu osana Effector-tietojärjestelmää Palse-portaalin kautta. Palveluseteliostojen määrää tuotteittain pystyy seuraamaan myös MonetTieto-järjestelmästä

Palveluseteliostot ovat valmiiksi hinnoiteltuja ja ne laskutetaan samalla hinnalla kuin palveluntuottaja laskuttaa Hyvinvointialuetta.

Lääkinnällisen kuntoutuksen ostopalvelut

Lääkinnällisen kuntoutuksen ostopalvelut on tuotteistettu kaikilla erikoisaloilla ja kaikissa yksiköissä samoin perustein erilaisiin terapia- ja muihin kuntoutuspalveluihin osana Effector-tietojärjestelmää. Lääkinnällisten kuntoutuksen ostopalvelujen määrää tuotteittain pystyy seuraamaan myös MonetTieto-järjestelmästä

Lääkinnällisen kuntoutuksen ostopalvelut ovat valmiiksi hinnoiteltuja ja ne laskutetaan samalla hinnalla kuin palveluntuottaja laskuttaa Hyvinvointialuetta.

Muiden myyntituottojen laskutus

Muiden myyntituottojen laskutuksessa käytettävien hintojen pitää perustua omakustannusperiaatteeseen, jollei lainsäädäntö (kts. listaus lopusta) tai sopimus (esim. opiskelijakorvaukset) muuta edellytä. Hintojen perusteena ovat talousarviovuoden mukaiset kokonaiskustannukset ja suunniteltu volyymi ja laskennat tehdään yhtäläisin perustein joko Costing-järjestelmällä tai hyvinvointialueen yhteisellä Excel-laskentapohjalla. Mikäli laskentaa ei ole mahdollista tehdä, hinnoittelu tehdään vuoden 2026 hintojen perusteella, kustannustason yleinen nousu (hyvinvointialueindeksi 2,71 % tai muu tapa perustellusta syystä) huomioiden.

Muiden myyntituottojen laskutuksessa on otettava huomioon kilpailulainsäädännölliset vaatimukset. Tämä tapahtuu mm. ns. tuottovaadehinnoittelukertoimen (8,9 %) avulla.

Keski-Suomen Biopankin hinnoittelussa käytetään Keski-Suomen hyvinvointialueen ja Jyväskylän yliopiston yhteistyösopimuksen ohjausryhmän hyväksymiä periaatteita.

Lainsäädäntöön perustuvat

Laskutettava asia	**Lainsäädäntö**
Humalatilatutkimus	Valtioneuvoston asetus oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista | 862/2004 | Lainsäädäntö | Finlex
Asiakirja- ja tietopalvelu	Julkisuuslaki Toisiolaki Valtion maksuperustelaki | 150/1992 | Suomen säädöskokoelma | Finlex Yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) | EUR-Lex Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä | 703/2023 | Lainsäädäntö | Finlex